

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-04- Nr.

DĖL TABAKO KONTROLĖS ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Ministerija) teikia Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) Nr. I-1143 8⁵, 9, 9³, 9⁴, 9⁹, 9¹⁰, 9¹¹, 17 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 8⁵, 9, 9³, 9⁴, 9⁹, 9¹⁰, 9¹¹, 17 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektą (toliau – Nutarimo projektas) (toliau kartu – Projektai). Įstatymo projektas yra įtrauktas į Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos darbų programą.

Įstatymo projektu sprendžiamos problemos. Įstatymo projektas įgyvendina Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2035 metų įgyvendinimo 2024–2026 metų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. gegužės 8 d. nutarimu Nr. 336 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2035 metų įgyvendinimo 2024–2026 metų plano patvirtinimo“ (toliau – ND planas), 2.1 uždavinio 5 priemonę „Siekiant paskatinti gyventojus atsisakyti tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių ir tabako pakaitalų vartojimo ir didinti informuotumą apie nacionalinės metimo rūkyti pagalbos telefoninės linijos teikiamas konsultacijas, patobulinti tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių ir tabako pakaitalų ženklavinimą, nurodant ant šių gaminių pakuočių informaciją apie nacionalinę metimo rūkyti pagalbos telefoninę liniją“.

Tyrimų duomenys rodo didelį poreikį motyvuoti ir šviesti Lietuvos gyventojus apie metimo rūkyti poreikį ir naudą sveikatai bei Lietuvoje prieinamą nemokamą metimo rūkyti pagalbą. Taip pat tyrimai indikuoja didelį Nacionalinės metimo rūkyti pagalbos linijos (toliau – Linija) potencialą, siekiant mažinti rūkymo paplitimą Lietuvos visuomenėje (apie tai plačiau aiškinamajame rašte).

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – NTAKD), vykdydamas Tabako kontrolės įstatyme numatytas pareigas, patiria išlaidas, kurios galėtų būti valstybės rinkliavos objektu, t. y. galėtų būti imama valstybės rinkliava už pagal Tabako kontrolės įstatymo 9, 9³, 9¹⁰, 9¹¹ straipsnius NTAKD pateiktų pranešimų administravimo veiksmus (2024 m. gruodžio pabaigoje Europos Komisijos sukurtame bendrajame registravimo portale EU-CEG (toliau – EU-CEG portalas) apie elektronines cigaretes ir jų pildykles buvo pateikta 10621 pranešimas, apie tabako gaminius, rūkomuosius žolinius gaminius – 2772 pranešimai). Pagal 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (toliau – Tabako produktų direktyva) 5 straipsnio 8 dalį, 20 straipsnio 2 dalį, valstybės narės gali imti iš gamintojų ir importuotojų proporcingus mokesčius už joms pateikiamos informacijos gavimą, saugojimą, tvarkymą ir analizę. NTAKD duomenimis, nemažai

Europos Sąjungos valstybių narių tokius mokesčius yra nusistačiusios. Atsižvelgiant į tai, Įstatyme turėtų būti nurodomos NTAKD teikiamos administracinės paslaugos, susijusios su tabako gaminių gamintojų ir importuotojų teikiamais pranešimais, už kurias iš tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių gamintojų ir (ar) importuotojų numatoma imama valstybės rinkliava.

Įstatymo projekto siūlomos priemonės ir numatoma nauda:

1) įteisinti informacijos dėl metimo rūkyti, įskaitant telefono numerius, elektroninio pašto adresus arba interneto svetaines, kuriose vartotojams pateikiama informacija apie paramos programas asmenims, kurie nori mesti rūkyti nurodymą ant kaitinamojo tabako gaminių ir rūkomųjų žolinių gaminių pakelių bei elektroninių cigarečių ir jų pildyklių informaciniame lapelyje. Įgyvendinant šį reikalavimą būtų nurodomi Linijos rekvizitai, siekiant didinti Linijos žinomumą, paskatinti naudotis nemokamomis metimo rūkyti pagalbos paslaugomis ir mažinti nuo nikotino priklausomų asmenų skaičių Lietuvoje;

2) Įstatyme nurodyti NTAKD atliekamas administracines paslaugas, susijusias su tabako gaminių gamintojų ir importuotojų per EU-CEG portalą teikiamais tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių pranešimais ir informacija (toliau kartu – pranešimai), už kurias iš tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių gamintojų ir (ar) importuotojų numatoma imti valstybės rinkliavą; numatyti 20 darbo dienų terminą nuo pranešimo gavimo dienos, per kurį NTAKD įvertina pranešime pateiktos informacijos apie gaminį atitiktį Tabako kontrolės įstatymo reikalavimams ir paskelbia šią informaciją savo interneto svetainėje (kartu numatant 10 darbo dienų terminą ūkio subjektams trūkumams pašalinti, kuris nėra įskaitomas į anksčiau paminėtą 20 darbo dienų terminą); įtvirtinti vienodą 6 mėnesių terminą visiems tabako gaminiams ir su jais susijusiems gaminiams nuo informacijos pateikimo EU-CEG portale iki gaminio pateikimo į rinką;

3) patikslinti informacijos, nurodomos tabako gaminių ir susijusių gaminių mažmeninės prekybos vietose, nuostatas ir numatyti, kad šalia esamos informacijos (įspėjimų) apie kenksmingą tabako gaminių vartojimo poveikį sveikatai turi būti nurodyta informacija, kur galima rasti daugiau informacijos apie tabako žalą ir pagalbą metantiesiems rūkyti. Įgyvendinant šį reikalavimą būtų nurodoma Linija, siekiant platesnės informacijos apie Liniją ir jos teikiamas paslaugas sklaidos.

Įstatymo įgyvendinimo mechanizmas. NTAKD turės sukurti elektroninį įrankį, leidžiantį identifikuoti sumokėtą valstybės rinkliavą ir atlikti kitas administravimo funkcijas, įsteigti Licencijų skyriaus darbuotojo (vyriausiojo specialisto), kuris vertintų pranešimuose pateiktą informaciją apie tabako gaminių bei susijusių gaminių sudėtį ir administruotų valstybės rinkliavos sumokėjimą, atliktų veiksmus, reikalingus minėto elektroninio įrankio pritaikymui prie EU-CEG portalo ir modernizavimui, etatą ir priimti į pareigas šį darbuotoją.

Ūkio subjektai turės ant tabako gaminių ir rūkomųjų žolinių gaminių pakuočių bei elektroninių cigarečių ir jų pildyklių informaciniuose lapeliuose nurodyti informaciją apie Liniją.

Dėl naujo reglamentavimo įgyvendinimo ir taikymo yra numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos. Iki 2026 m. balandžio 30 d. Lietuvos Respublikos rinkai pateikti tabako gaminiai ir su tabako gaminiiais susiję gaminiai, kurie neatitinka šiuo įstatymu pakeistų reikalavimų, Lietuvos Respublikos rinkoje gali būti ne ilgiau kaip iki 2026 m. lapkričio 1 d. (numatytas 6 mėn. perinamasis laikotarpis). Jei pranešimai apie gaminius NTAKD pateikti iki 2026 m. balandžio 30 d., jiems ir gaminiams, dėl kurių pateikti šie pranešimai, bus taikomos iki 2026 m. balandžio 30 d. galiojusios Įstatymo nuostatos.

Įstatymo įgyvendinimo kaštai. Prognozuojama, kad elektroninio įrankio, leidžiančio identifikuoti sumokėtą valstybės rinkliavą, sukūrimas pareikalautų apie 65 tūkst. eurų, o šio įrankio priežiūrai reikėtų 12,5 tūkst. eurų per metus. Taip pat reikės 28,3 tūkst. eurų kasmet vieno NTAKD Licencijų skyriaus darbuotojo etato (vyriausiojo specialisto), kuris vertintų pranešimuose pateiktą informaciją apie tabako gaminių bei susijusių gaminių sudėtį ir administruotų valstybės rinkliavos sumokėjimą, atliktų veiksmus, reikalingus minėto elektroninio įrankio pritaikymui prie EU-CEG sistemos ir modernizavimui, darbo užmokesčiui.

Preliminariais skaičiavimais, valstybės rinkliava galėtų sudaryti 140 eurų už kiekvieną naują ar atnaujintą tabako gaminių ir su tabako gaminiiais susijusių gaminių pranešimo pateikimą į EU-CEG portalą. 2024 metais buvo pateikta 2572 pranešimai apie elektronines cigaretes ir 382 pranešimai apie tabako gaminius (iš viso – 2954 pranešimai). Jei pranešimų skaičius išliktų nepakitęs, surinkta metinė valstybės rinkliavos suma galėtų sudaryti apie 413 560 eurų, jei pranešimų skaičius sumažėtų trečdaliu,

metinė valstybės rinkliavos suma sudarytų apie 275 706 eurus. Galutinis į valstybės biudžetą surenkamų įplaukų dydis gali svyruoti priklausomai nuo gamintojų ir importuotojų reagavimo į valstybės rinkliavos įvedimą už pranešimų pateikimą į EU-CEG portalą bei jiems įvertinus sąlygą, kad mokestis nebus grąžinamas, jei įvertinus pranešimą paaiškės, kad gaminys nėra tinkamas tiekti Lietuvos rinkai.

Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas įstatymo įgyvendinimas.

NTAKD kasmet kartą per metus vykdys šių rodiklių stebėseną:

- 1) Pranešimų apie tabako gaminius ir su jais susijusius gaminius, pateiktų per EU-CEG portalą, skaičius ir už jų administravimą surinktos valstybės rinkliavos suma;
- 2) Skambučių į Liniją skaičius.

Įstatymo projektas turės būti notifikuojamas Europos Komisijai ir Pasaulio prekybos organizacijai, vadovaujantis Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Teikiami projektai skelbiami Teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemėje.

Įstatymo projektas derintas ir pastabos gautos iš Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – TM), Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – EIM), Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – FM). Pagal TM, EIM ir FM pastabas patikslinti Projektai suderinti su šiomis ministerijomis darbo tvarka. Dėl naujojo tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių ženklinimo reglamentavimo parengta ir su EIM suderinta Teisės aktu sukeliamų arba teisės akto projekto galimų sukelti ūkio subjektų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaita. Inovatyvių nikotino gaminių asociacija (toliau – INGA) savo iniciatyva dėl Įstatymo projekto pateikė vertinimą ir bendro pobūdžio pasiūlymus dėl efektyvesnės tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių priežiūros, kurie buvo įvertinti Įstatymo projekto rengėjų, pateikiant atsakymą INGA.

Projektų rengėjai – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (Psichikos sveikatos skyriaus (vedėjas Ignas Rubikas, tel. +370 5 205 3611, el. p. ignas.rubikas@sam.lt) patarėja Jelena Talačkienė (tel. +370 5 219 3315, el. p. jelena.talackiene@sam.lt) ir NTAKD direktoriaus pavaduotoja Gražina Belian (tel. +370 7066 80 68, el. p. grazina.belian@ntakd.lt).

PRIDEDAMA:

1. Įstatymo projektas, 4 lapai.
2. Įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
3. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 7 lapai.
4. Derinimo pažyma, 1 lapas.
5. Atitikties lentelė, 3 lapai.
6. Nutarimo projektas, 1 lapas.
7. Įstatymo projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.
8. Teisės aktu sukeliamų arba teisės akto projekto galimų sukelti ūkio subjektų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaita, 6 lapai.

Sveikatos apsaugos ministrė

Marija Jakubauskienė